

19. april 2015

Forsvaret: Taushet om det viktigste

Bedømt etter oppslagene i mediene øker interessen for Forsvaret. Men fortsatt er det ingen avklaring av Regjeringens sprikende utspill om budsjetttrammene.

Det går fremover med forståelsen av Forsvarets situasjon. Ved overleveringen av Forsvarets årsrapport for 2014 gjentok admiral Haakon Bruun-Hanssen sitt budskap: De løpende operasjonene ute og hjemme gjennomføres på en utmerket måte. Det samme gjelder deltagelsen i internasjonale øvelser. Kvaliteten i disse oppdragene er meget god og forbedres stadig med nye erfaringer. Aktiviteten i 2014 var spesielt høy, men det understrekes at et så høyt aktivitetsnivå medførte overanstrengelse, og kan ikke understøttes over tid. Her ligger det alvorlige problemet: Forsvaret har alt for liten kapasitet og utholdenhet for å møte mulige trusler eller angrep mot landet. Dette blir nå gjentatt ved alle anledninger av både forsvarsministeren og forsvarssjefen, og det ser ut til at budskapet begynner å slå rot også ut over kretsen av de spesielt interesserte. Stadige medieoppslag drøfter det skjerpede sikkerhetspolitiske klima. Det aktualiserer forsvarspolitikkenes kjernesporsmål: Skal vi ha et væpnet forsvar av landet? – med hvilken beredskap, kapasitet og utholdenhet? – til hvilken pris? Ekspertutvalgets rapport avventes med spenning.

Første prioritet må i alle fall være en oppklaring innenfor Regjeringen av de selvmotsigende utsagnene som er gitt om budsjetttrammen for planarbeidet.

Utsagn nr. 1: Plandirektivet gitt til forsvarssjefen forutsetter at (tilnærmet) dagens budsjettnivå skal legges til grunn i langtidsplanleggingen. Etter gjeldende prinsipper for priskompensasjon vil det innebære at budsjettene fortsetter å minke i kjøpekraft slik de har gjort de siste 15-20 år. Følgelig må Forsvaret planlegges for fortsatt reduksjon av struktur og kapasitet. Det er godt belegg for å hevde at dersom vi fortsetter 10-15 år til i dagens spor vil Forsvaret miste all kapasitet for kamp, og reduseres til vaktfunksjoner.

Utsagn nr. 2: Etter NATO-møtet i Wales i september i fjor uttalte både statsministeren og forsvarsministeren at det er et mål å bringe forsvarsbudsjettet opp til 2% av BNP, men at det vil kreve mer enn 2-3 år. Selv med f.eks. 10 års horisont for en gradvis budsjettøkning, og deretter kobling til BNP, vil det økonomiske grunnlaget være lagt for å gi Forsvarets nåværende avdelinger, fartøyer og fly en realistisk kapasitet for såkalte høyintensitets operasjoner. I tillegg vil strukturen kunne styrkes etter hvert. Men dette fordrer en helt annen bane i forsvarsplanleggingen enn den linjen for nedbygging som følger av det direktivet som er gitt.

Det er ikke for sterkt å si at en **avklaring av Regjeringens og deretter de øvrige partienes politikk for budsjettutviklingen er forsvarspolitikkenes uten sammenligning viktigste og mest presserende punkt.** (Dette påvirkes ikke av McKinseys rapport om mulige rasjonaliseringsgevinster. Den skal jeg komme tilbake til.)